

SIEGFRIED

Jon Fredric West Siegfried **Heinz Göhrig** Mime **Wolfgang Schöne** Wanderer **Björn Waag** Alberich **Attila Jun** Fafner **Helene Ranada** Erda **Lisa Gasteen** Brünnhilde **Gabriela Herrera** Waldvogel

Staatsorchester Stuttgart o.l.v. Lothar Zagrosek.
Regie **Jossi Wieler & Sergio Morabito.** Videoregie : **Hans Hulscher**
TDK DV-OPRDNS, 2 DVD

Met hun moedige, eigentijdse interpretatie van Siegfried hebben Jossi Wieler, Sergio Morabito en Anna Viebrock de geijkte iconografie rond Siegfried grotendeels overboord geworpen maar anders dan Joachim Schlömer (Rheingold), Christoph Nel (Walküre) en Peter Konwitschny (Götterdämmerung) heeft het Siegfried-team een sluitende encensering afgeleverd, die Wagners intenties niet alleen respecteert maar zijn personages en de situaties waarin ze verkeren ook verheldert. Hun Siegfried is een etter van een adolescent, Mime een zwakke en verwijfde homoseksueel, Wotan een overjaarse mannetjesputter, het woudvogeltje een blinde knaap, Fafner een achter prikkeldraad verschanste magnaat, Alberich een kettingrokende, pathologische masochist, Erda een kluisnares-boekenwurm, Brünnhilde een slapende vrouw in een luxueuze, hagelwitte science-fiction slaapkamer gekopieerd uit Stanley Kubricks *A Space Odyssey*. En het wonderlijke van dit alles is: alles werkt! Zelden geraakte Siegfried zo dicht bij het door Wagner bedoelde scherzo. De situatiedumor is herkenbaar en grappig, de beeldtaal verfrissend hedendaags, het laatste bedrijf zelfs vervuld van eigentijdse mythologie. De enige miskleun naar mijn gevoel is de typering van Wotan. Ook al heeft Wieler hem niet onterecht getypeerd als een decadente gokker bezield door een pathologische narcisme, de in zwarte jekker en basebalpet gestoken Wolfgang Schöne met de lichaamstaal van een nozem, ervaar ik als een verregaande trivialisering die de gevallen god geen recht doet.

Anna Viebrock plaatst het eerste bedrijf tegen een muur met kapotte ramen, als van een vervallen fabriek. Tegen deze muur heeft Mime zijn optrekje gebouwd, in dit groezelige keukentje prepareert hij het slot aan het middagmaal voor zijn pleegkind. Terwijl de puddingdampen zich verspreiden in het auditorium geeft hij zich over aan zijn wanhopige worsteling met Nothung, een aardappelmesje dat hij ritmisch op een zinken afvallempert laat neerkomen. In deze kleinburgerlijke idylle is Mime het prototype van de geëmancipeerde man, die zich met zekerheid door alle vrouwen verlaten zal weten, zijn voedsel bereid aan de hand van een receptenboek, de vaatdoek opplooit zoals zijn moeder dat deed, en bijgevolg met zekerheid faalt in de opvoeding van zijn uit de kluiten gewassen spruit Siegfried. Deze laatste is de hyperkinetische tiener, een kind als uit een gebroken huwelijk wiens energie zich nooit in goede banen heeft laten leiden door de strenge hand van een vader of een

moeder, zich mateloos verveelt en zijn onrust ventileert op alles wat los staat in het huisje van zijn pleegvader. Jon Fredric West weet sympathie te winnen voor zijn personage. Zijn ruwe tenor is niet ideaal maar heeft straalkracht en poëzie wanneer het moet. Heinz Göhrig maakt van Mime een fascinerend personage, treffend gekarakteriseerd in zijn wanhopig onvermogen en onderhuidse berekening.

Bij het begin van II heeft de kettingrokende Alberich postgevat voor de prikkeldraad van Fafners zwaarbewaakte hol. Björn Waag, uitstekend als Alberich, lijkt verlaafd aan zelfverminking. Met zijn blote voeten dooft hij de peukjes van zijn sigaret. Wieler suggereert meer over Alberichs beschadiging als Schlömer in heel zijn bewerking van *Das Rheingold*. Siegfrieds rendez-vous met de natuur wordt geslachtofferd. Het *Waldweben* vormt het muzikale decor voor het ogenblik waarin Siegfried beseft dat er meer moet zijn in het leven. Die inspiratie wordt hem niet aangereikt uit de omgevende natuur zoals Wagner het bedoelde maar uit de ontkenning daarvan, uit het negatieve beeld van zijn desolate omgeving. Siegfrieds confrontatie met Fafner is de vondst van het tweede bedrijf. *“Ich lieg und besitz”* klinkt zoveel overtuigender uit de krassende luidspreker van een zakenmagnaat als uit de hete muil van een kitscherige draak. Bij het ontwaken van Fafner krijgt men een geblokte persoon te zien zittend op een stoel met de rug naar het auditorium en belicht met een felle, egocentrische spot. Attila Jun presteert merkkelijk beter als Fafner dan als Hundung. Beide ontmoetingen met Fafner hebben echte dramatische spanning en ook Lothar Zagrosek stelt niet teleur.

De confrontatie tussen Wotan en Erda in het derde bedrijf mist enig profiel. Opnieuw is de ondermaatse Wotan van Schöne hier debet aan. Alleen met een boek en met de herinnering aan haar acht Walküren, wiens lege wiegjes in een hoek staan opgesteld, wacht Erda in haar kelderverdieping op het einde. Het ligbad is al uitgebroken, alleen een gootsteen siert de wand van haar groezelig verblijf. De laatste ontmoeting van Erda en Wotan eindigt met een soort afscheidsdans. Jammergenoeg verdwijnen tijdens dit duet de stemmen naar de achtergrond, alsof ze door het decor worden geabsorbeerd. Het euvel herstelt zich in de volgende scène. De vuurkring rond Brünnhildes rots verstaalt zich naar een wit verblindend vierkant. De bijhorende transformatiemuziek gunt ons een blik in de or-

kestbak waar de camera inzoomt op de subtiel musicerende harpen en op Zagrosek wiens partituur in de ruimte lijkt te zweven. Erg mooi gedaan en wat daarna volgt is één van de best geënceneerde finale Siegfriedduetten uit de geschiedenis. Met besmukt T-shirt betreedt het puberale monster het terrein van de vrouw. Gehuld in een flinterdunne nachtjapon, het hoofd op de kaptafel van haar boudoir gevleid, is de slapende Brünnhilde omringd door de attributen van haar vrouwelijkheid: spiegel, kam, haarlak en krultang. Op de plek waar de man het meest verschilt van de vrouw ontdekt hij haar anders-zijn. Zo leert Siegfried het vrezen, een nieuwe gewaarwording die hem letterlijk de kleerkast injaagt waarop een ontwakingscène volgt die wellicht nooit zo erotisch op het toneel werd gebracht. Lisa Gasten zingt een voortreffelijke Brünnhilde. Ze windt er geen doekjes om dat de finale van deze opera onder de lakens zal plaatsvinden. Als tenslotte het doek valt lijkt het auditorium wel gecastreed, zo lauw is het afsluitende applaus. Is het enthousiasme dat bij publiek en pers zo heftig aanwezig was bij de première, twee jaar later bij de opname van deze voorstelling, reeds gesleten? Wieler en Morabito mogen behoorlijk wat boegeroep in ontvangst nemen. Uiteraard geheel onterecht.

Jos Hermans